

82

2-16

910

u. y.

u. p-

ԱՄԷՆ. ՊՐԱԿ ՍՄԲԱՂՋԱԿԱՆ. ՊԵՏՄՈՒԹԻՒՆ. ՄԵ ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ

Ն Ա Ք Բ Ի Ն Ք Ե Ր Թ Ը Ն

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀՌԶԱԿԱԽՈՐ
ԳԻՆՏՆԻ ՈՍՏԻԿ ԼՆԻՆ
ՆՈՐ Ա. ԿԱՇՆԵՐԸ

G.I.

ԹԱՐԳՄ. Ժ. Շ.

ԹԻԻ 18

ՆԻԱԿԱՐԱՅԻ ՍՐԸՆԹԱՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷԶ

Մահուան հանդէպ իսկ Նաթ Բինքերթընին դէմքը անալլալ
և անողորմ էր:

ՆԻԱԿԱՐ ԱՅԻ ՍՐԸՆԹԱՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՄԵՌԵԱԼԸ

Սեպտեմբերի տխուր և ցուրտ գիշեր մըն էր։ Նիակարա Պոս անուն փոքր քաղաքը, շինուած մօտն այն սրբնթաց- ներուն(*), որոնք Ամերիկայի ամէնէն մեծափառ և ամէնէն վեհ բնական աւաարաններէն մին կը ներկայացնեն, իւրին հանդարտութեան մը մէջ խորտաւզուած էր։ Ատեն րտեն միայն գիշերային պառչաները կատարող ստականի մը ու- նաձայնը կը խանգարէր փողոցներուն բացարձակ լու- թիւնը։

Առտուան ժամը լին մօտ էր։ Տարւոյն այդ եղանակին փչող գրեթէ հիւսիսային սառն հովը տուներու խում- բերուն մէջէն կը սուրար։ Երկնի մէջ սև ամպեր գիրար հետապնդելով, լուսնին արծաթափայլ լոյսը հազիւ կրնար երբեմն անոնց մէջտեղէն թափանցելով անցնիլ։

Տիրող բացարձակ լուսթիւնը չէր խանգարուեր չարու- նակ լսուող ահուկի որոտումէ մը, որ քաղաքէն անդին, հեռուն զաշտերուն մէջ իսկ կը լսուէր։ «Ջրերու որոտումն» էր այն, անուն մը զոր կուտան բնիկները Նիակարայի(**) ջրվեժներուն, — ահուկի մոնջումը այն վիթխարի ջրակոյ- տերուն որոնք չորս հարիւր քսանըհինգ հազար խորանարդ մէթր ջուր կը թաւալեն մէկ վայրկեանի մէջ։

Բնակիչները վերջապէս վարժուած էին սրբնթացներուն

(*) Գետերու մէջ գտնուող նեղ անցքերը ուսկեց ջրերը աւելի շուտ կը հոսին։

(**) Երբէ եւ Օնթարիօ լեռներուն միջեւ աշխարհի ամենամեծ ջր- վեժը։

և ջրվեժին խաղացիչ աղմուկին : բայց , եթէ չէին հասկնար խոկ , այդպէս չէր պանդոկներուն մէջ բնակող օտարական-ներուն համար , որոնք չատուոր չէին՝ եղանակին վերջաւորութիւնը մօտ ըլլալուն պատճառաւ :

Արդ , գետին եզերքը հաստատուած ջրվեժներու պանդոկին երկրորդ յարկի մեծ սենեակին մէջ այդ միջոցին կը բնակէր երիտասարդ մէթոտական (բողոքականին մէկ տեսակը) քարոզիչ մը , որ անկողին մտնելէն ի վեր աչքը գոցած չէր , թէ՛ «ջրերու որոտման» պատճառաւ և թէ չարչարուելով անստոյգ բայց մեծ անձկութեան մը , որուն շարժառիթը ինքն ալ չէր կրնար հասկնալ :

Այդ քարոզիչը , որ կը կոչուէր Թօպիաս Պիքսըն , նախընթաց օրն իսկ հասած էր Նիակարա Ծոս , բնակրակցութեամբ Ալֆրէտ Պուտի անուն երիտասարդի մը , որ Նիւ-Եօրքի մէջ հանրածանօթ միլիտանտերի մը զաւակն էր : Միլիտանտէր Չէրլս Պուտի իր որդւոյն դաստիարակութիւնը յանձնած էր Թօպիաս Պիքսընի : Այդ միջոցին Ալֆրէտ 27 տարեկան էր , և դաստիարակը ուզած էր իր աշակերտին հաճոյք մը պատճառել , ցոյց տալով անոր Նիակարայի ջրվեժներուն սքանչելի տեսարանը :

Այդ օրը , նախ և առաջ սքանչացած էին ամերիկեան ջրվեժին վրայ , հիւսիսի կողմը , յետոյ գացած էին Կօդ Այլէնտ , տեսնելու համար ձիու պայտի ձեւով անհուն ջրի անկումը հարաւի կողմէն : Հետեւեալ օրն ալ սիւտի այցելէին գետին քանաժառանգ եզերքը , այդ վեհափառ տեսարանին բոլոր երեւոյթներն ալ վայելելու համար :

Թօպիաս Պիքսըն անկողինին մէջ ասդին անդին դառնալով , չէր կրնար յաղթել զինքը նեղող անձկութեան : Իրեն հոգ պատճառելիք բան մը չունենալուն համար , իր սրանեղութիւնը կը վերապրէր ջրերուն աղմուկին , որ , զիշեր առան անուիի համեմատութիւններ կ'առնէր չվարժուողի մը համար :

Վերջապէս , առտուան ժամը մէկը զարնելու մօտ էր , չիրցաւ համբերել : Անկողնէն ելաւ , լոյսի ելեքորական կոծակը դարձուց և հագուեցաւ : Յետոյ սկսաւ սենեակին մէջ պտտկիլ , թէև առով ալ ո՛չ իր ջիղերը հանգարածեցան ոչ ալ զենքը չարչարող խուլ անձկութիւնը փարատեցաւ :

Այն ատեն մտածեց երթալ քովի սենեակը , տեսնելու համար թէ իր աշակերտը կը քնանա՞ր : Նորանցքն անցաւ և կամաց մը զարկաւ երիտասարդին դրան : Պատասխան չստանալուն , բացաւ՝ զարմանալով թէ ի՞նչպէս Ալֆրէտ չէր կղպած զայն :

— Ալֆրէտ , արթնո՛ւն է՞ք , հարցուց :

Երիտասարդը չպատասխանեց :

Քարոզիչը , զոր սարսափելի նախազգացում մը կ'ուներ , ճաթրանցնելով լուցիկ մը վառեց և ապչեցաւ , տեսնելով որ անկողինն աւրուած չէր և Ալֆրէտ սենեակին մէջ չէր գտնուիր :

Այն ատեն , խեղճ դաստիարակը ինչաւ մահացու սարսափի մը մէջ : Ալֆրէտ ս՛ւր կրնար ըլլալ արգեօք : Ինչո՞ւ երիտասարդը առանձին , զիշեր առան մեկնած էր պանդոկէն , առանց իմաց տալու Պիքսընի : Սա կը կարծէր յիշել և : Երիտասարդին նախընթաց օրն ըսելը թէ զիշեր առան լուսնի լուսով ջրերուն անկման տեսարանը սքանչելի ըլլալու էր : Թերեւս , վերջապէս , ուզած էր տեսնել զայն , և վախնալով որ իր դաստիարակը կը հակառակի , անոր իմացուցած չէր : Թօպիաս Պիքսըն կառչեցաւ այդ գաղափարին , ինչպէս որ ծովը ինկող մը կը փաթթուի փրկութեան տախտակի մը :

Արտօրնօք իջաւ օանդութներէն , դռնապանը դեռ արթուն էր իր խցիկին մէջ :

— Հետո գտնուող երիտասարդին պանդոկէն մեկնիլը տեսա՞ք , հարցուց Պիքսըն մեծ յուզմամբ :

— Այո՛ , պատասխանեց դռնապանը չարածի ժպիտով մը , կէս ժամէն աւելի է... ըսաւ թէ լուսնի լուսով կ'ուզէ փառել ջրվեժները և երբ փառողութիւն ըրի թէ ամպերը չատ ըլլալուն համար լուսինը երբեմն հաղիւ կը տեսնուէր , պատասխանեց թէ փնտս չունէր , ինքն ալ ջրերուն պիտի նայէր լուսինին տեսնուած միջոցին :

Եւ դռնապանը ուսերը թոթուելով կրկին ժպտիլ սկսեաւ , իբր թէ հաստատուած ըլլար Նիակարայի ջրվեժներուն համար երիտասարդ Պուտի ունեցած զօրաւոր փափաքին մասին գոյացուցած կարծիքը : Այդ վարմունքը զարմանք պատճառեց Պիքսընի :

— Կարծեմ թէ դուք ալ ինձմէ աւելի բան մը չէք գիտեր , պնդեց դռնապանին ձեռքին մէջ զրամ մը սահեցնելով :

— Իրաւ որ, պատասխանեց բարի մարդը, երիտա-
սարդը ուրիշ բան չըսաւ ինծի, բայց կարծեմ թէ սրբնթաց-
ները աւանդու գացած չէ, և կամ դոնէ տառնձին գացած
չէ. իմ կարծիքովս աւելի՛ սիրալին արկած մը պատճառ ե-
ղած է անոր մեկնումին, քանզի իր սենեակէն վար իջնելէն
քիչ առաջ, տեսայ բոլորովին սե հազուած և երեսը թանձր
քողով մը ծածկած տիկնոջ մը, անոր պատուհաններուն
նայելով պանդոկին առջեւ պարտիքը: Ի՞նչ ըսենք, վերջա-
պէս երիտասարդութիւն է, այնպէս չէ՞, թերևս երիտա-
սարդը ժամադրութեան մը գնաց:

— Պա՛հ, ըսաւ քարոզիչը դժգոհ ձեւով մը, ըսածնիդ
անհասկնալի բան է: Երիտասարդը ջովէմները գացած է,
թողէք որ անցնիմ:

Դոնապանը բացաւ դուռը, ուսերը թօթուելով: Իր կար-
ծիքին վրայ հաստատ կը մնար: Պիքսըն մեկնեցաւ վազե-
լով, մոռցած թէ զլուխը բաց և ոտքերը մուճակով (թէր-
լիք) էր: Համոզուած էր թէ պիտի գտնէր իր աշակերտը
Փրօքէքը Փառքի, ուր տեսարանը ամէնէն լաւն է:

Աւազուտ ճամբաներէն փութով անցաւ: Որչափ կը մօ-
տենար գետին, դէպի անդունդը գտնափոխող տհալին ջրա-
կոյտերուն որոտումը աւելի սարսափելի կ'ըլլար: Վերջա-
պէս Պիքսըն հասաւ, երկաթէ վանդակով մը չըջապատ-
ուած և անդունդին վրայ կախուած ժայռի մը դադաթը,
ուր ջրերը կը կորսուին որոտումի խլացուցիչ աղմուկով մը:

Ճիշտ այդ վայրկեանին ամպերուն մէջէն երեցաւ լու-
սինը, և երիտասարդ քարոզիչը, տեսարանին վեհութենէն
զմայլած, քանի մը վայրկեան անշարժ մնաց, այդ երեւոյթին
առջեւ ամէն ինչ մոռնալով... Բայց շուտ դառաւ ինքզինքը
և յիշեց իր աշակերտը զոր հոն գտնել կը յուսար:

Ուր կրնար ըլլալ երիտասարդը...: Յոյս մը միայն
ունէր Պիքսըն: Թերևս Ալֆրէտ վերադարձած էր Կօթ
Այլէնտ, ջրվէժը դիտելու համար գանատական եզերքէն:

Որոշեց հոն երթալ վայրկեան մը իսկ չկորսնցողացած:
Լուսինը կրկին ծածկուած էր ամպերուն ետեւ, խիստ մութ
էր: Թօպիտս կը պատրաստուէր անցնելու դէպի կղզին տա-
նող հարիւր տասը մէթը երկայն հոջակաւոր կամուրջը, երբ
աղմուկ մը լսեց և բնադդարար կեցաւ:

Աւազուտ ճամբաներուն վրայ տանաձայներ կը լսուէին:

Քարոզիչը կարծելով թէ Ալֆրէտն է մօտեցողը, դայն կան-
չելու համար բերանը բանալու վրայ էր, երբ տեսաւ քանի
մը մարդոց իր քովը գալը:

— Ո՛հ, ո՛հ, մըմոաց թարթիչները քթթելով, կ'երևի
թէ աշակերտիս մօտին գանապանին կարծիքը չիտակ էր:
Արդեօք մեր պղտիկը ժամադրութիւն մը ունէր...: Բայց,
ոչ, կարելի բան չէ. այդ բանը մտքէս իսկ չեմ անցըներ:

Կամաց մը յառաջացաւ մինչեւ պատշգամբն ծայրը, ուր
հազիւ հասած տեսաւ այլանդակ ձեւերով քանի մը ստուեր-
ներ ջրերուն փայլուն մակերեսին վրայ: Այդ վայրկեանին,
լուսինը վերերեւելով թեթեւակի լուսաւորեց տեսարանը,
և քարոզիչը տեսաւ երեք հոգի. որոնց դէմքերը մինչեւ
աչքերնին դոցուած էր խիստ թանձր սե քողերով:

Այս մարդերէն երկուքը կը կրէին երկար ծրար մը զոր
գետինը դրին, և Պիքսըն՝ սարսափով խառն զարմանքով
մը նշմարեց անոր մարդկային ձև մը ունենալը:

— Օ՛հ, ի դուր ժամավաճառ չըլլանք, մըմոաց այդ
մարդոցմէ մին, գիտէք թէ հոս կենալը վտանգաւոր է...:
Շուն ոտիկանները ամէն առնել աւելի արթուն կը հսկեն
հիմա:

Թօպիտս մինչեւ ոսկորներուն ծռծր սարսափած, լուս-
թեամբ կը զիտէր այդ տեսարանը: Գիտէր թէ ժամանակէ
մը ի վեր ոտիկանութիւնը շատ անգամներ խաղաղայէն հա-
նած էր անհելի կերպով կտրտուած դիակներ, որոնց՝ ժայ-
ռերուն վրայէն սրբնթացներուն մէջ նետուած դժբաղդներ
ըլլալնին կը հասկցուէր: Սարսափահար հարցուց իւրովի թէ
արդեօք ինքն ալ նոր ոճիրի մը ականատե՞ս պիտի ըլլար,
թէ արդեօք այդ գետինը պառկող և հապտած ու բերանը
խցուած դժբաղդն ալ իր աչքերուն առջեւ ջուրը չպիտի
նետուէր:

Աւա՛ղ, այդ հարցումներուն պատասխանը չուշացաւ:

— Յառա՛ջ, ըսաւ ույն մարդը՝ որ արդէն խօսած էր,
բռնեցէք սա երիտասարդ ստահակը և նետեցէք անդունդին
մէջ: Փութացէք, եթէ չէք ուզեր լսել ոտիկանական շու-
ներուն հաչիլը:

Մարդերէն մին քաշեց հանեց գետինը պառկած մար-
դուն վրայի ծածկոյթը. յետոյ, բնկերներուն օգնութեամբ
վերցուց թշուառը, որ յուսահատական ճիգերով ի դուր կը
ջանար իր կապերը քակել:

Այդ բոլորէն լուսինը որ կը փայլէր իր ամբողջ պայծա-
սութեամբը, լուսաւորեց դէմքը զմբաղդին: Պիքսըն սար-
սափելի ճիւղ մը արձակեց ճանհնալով իր աշակերտը որ զոհը
եղած էր այդ մարգասպաններուն:

Քարոզիչը շատ քաջասիրտ մէկը չէր. բայց իր զգացած
յուզման և սարսափին ազդեցութեանը տակ, արգիլելու հա-
մար ոճիրին գործադրութիւնը, ասով նկատուեցաւ պոռալով.

— Ալֆրէտ, Ալֆրէտ:

Բայց երիտասարդին բերանը խցուած ըլլալուն չէր կըր-
նար պատասխանել: Թօպիասի աղանջները լսեցին քանի մը
անոնի հայհոյանքներ: Մարդերէն մին, որ անշուշտ խըմ-
բապեան էր, քարոզիչին վրայ սլանալով բռնեց անոր կո-
կորդէն, Պիքսըն աւազակներուն քովը դեռ չհասած:

— Շո՛ւն, պոտաց չարագործը, դուն ալ քու Ալֆրէտիդ
հետը պիտի երթաս. քեզի ալ պիտի նետեմ սրբնթացնե-
րուն մէջ:

Թօպիաս շատ թեթեւ հագուած էր. գէնք չունէր և հա-
կառակօրդը իրմէն դօրաւոր էր: Բայց յուսահատութիւնը
գերմարդկային ոյժ մը կուտար անոյ: Ուստի յաջողեցաւ
ինքզինքը ազատել սրիկային ձեռքէն և զրկելով տարաւ
մինչեւ պարտէզը, մինչդեռ բոլոր ոյժովն ալ օգնութիւն կը
պօտար:

Յանկարծ գլխուն ստացաւ անոնի հարուած մը որ թրմ-
րեցուց զայն և թեւերը թուլցան: Այն ատեն ակնարկ մը
նետելով դէպի գետին վրայ երկնցած պատշգամբ, տեսաւ
ոճրագործներուն Ալֆրէտ Պուտի մարմինը տարուբերել-
նին և նետելին փրփլ ալից ջուրերուն մէջ, որոնց ալիք-
ները քչեցին տարին դժբախտին ջարդուփչուր եղած դիակը:

Այն ատեն վայրագ կատաղութեան նուագէ մը բռնուեցաւ
քափոզիչը որ միշտ հանգարտ և խաղաղասէր էր: Կատղած
և զրգուռած, ռոնալով և լալով միեւնոյն ատեն, վերստին
նետուեցաւ իր հակառակորդին կոկորդը, գետին պառկե-
ցուց զայն և սկսաւ բռնեցքի հարուածներ տեղալ անոր
դէմքին: Բայց միւս երկուքը վերջացուցած ըլլալով իրենց
վատ դործը, վազելին պետին օգնութեան, և անոնցմէ մին
Թօպիասի գլխուն ա՛յնպիսի սարսափելի հարուած մ'իջեցուց
որ մարեցաւ ինկաւ ան:

Անտարակոյս, ոճրագործները զայն ալ իր աշակերտին

պէս պիտի ընէին, եթէ անոնց մօտ լոյսեր չփայլէին. պար-
տէզին պահապանները և ոստիկանները կը փութային հաս-
նիլ հոն, ուսկից լսած էին ազատականներ և օգնութեան կո-
չեր: Թշուառականները չուտով կծիկը դրին, որով եկող-
ները գտան միայն քարոզիչ Պիքսընը գետին տարածուած,
աչքերը գոց և մեռելի պէս նուազած:

“ ՀՈՎԵՐՈՒ ԲԱՐԱՅՐԻՆ ” ՄԷՋ ԱՐԿԱՍ ՄԸ

Հետեւեալ օրը ժամը 10ին միջոցները քարոզիչ Թօպիաս
Պիքսըն Նիախարա Պօսի ոստիկանատան մէջ քննիչ Ռեճէր-
սի կը պատմէր գիշերը պատահածները: Նոյն գիշերն իսկ
հեռագրած էին երիտասարդ Ալֆրէտ Պուտիի հօրը, որ պա-
տասխանած էր թէ անմիջապէս մեկնելով պիտի հասնէր
ցորեկուան մօտ:

Քարոզիչը կը դողար ձեռ հօր գիմացը դանուելու մօտա-
ծումէն: Թօպիաս շատ խղճամբա և պարտաճանաչ մէկն էր,
թէպէտ ինքզինքը ամենեւին յանցաւոր չէր գտներ երիտա-
սարդին մահուանը համար, բայց պատասխանատու նկատե-
լով ինքզինքը՝ դառն յանգիմանութիւններ կ'ուղղէր իր ան-
ձին: Այնչափ դժբախտ էր, իր յուսահատութիւնը այնչափ
մեծ էր որ մինչեւ իսկ պիտի նետուէր սրբնթացներու մէջ,
իր անբաղդ աշակերտին վիճակակից ըլլալու համար:

Քննիչ Ռեճրսս գլխով խեղճ մարդուն վրայ, փորձեց
զայն միտիթարել և քիչ մը քաջալերել:

Ոստիկանութիւնը սկսած էր արդէն մանրակրկիտ խու-
զարկութեանց, փոստփոքթ Բարքի մէջ Թօպիասը նուազեալ
գտած վայրկեանէն ի վեր, բայց տակաւին չէր յաջողած
գտնելու ու է հետք ոճրագործները ձերբակալելու համար:
Թշուառականները աներևութացած էին, որով կարելի չէր
ըլլար հետք մը գտնել կամուրջին մօտ գտնուած կօշիկնե-
րուն չնչին նշաններէն:

Երիտասարդ Պուտին դիակը չէին գտած, ինչ որ արտակարգ բան մը չէր։ Դեռ քանի որ պէտք մըն էր դիակին՝ ջրին երեսը ելլելու համար։

Ռեճըրո հեռաձայնով օգնութիւն խնդրած էր Պրֆֆալօ քաղաքէն, ուսկից եկած էին ապահովութեան քանի մը պաշտօնեաներ և ձեռք առած էին գործը, թէեւ անօգուտ։ Քննութիւնը քայլ մը խփ չէր յառաջանար. կը գտնուէին առեղծուածի մը առջեւ, որուն լուծումն անկարելի կ'երևէր։

Յորեկէն քիչ վերջը քարոզիչը կրկին մնաց ուտիկանաւոր։ Հազիւ տասը վայրկեանէ ի վեր քննիչ Ռեճըրօի քով կը գտնուէր, երբ՝ սպաննուած երիտասարդին հայրը Չարլս Պուտի ներս մտաւ, տարիներու բեռան տակ կ'ըսէր ազնուականի մը հետ, որուն մազերն ու մօրուքը ձիւնի պէս ձերմակ էին։

Պուտի, որուն սիրտը վիշտէն բոլորովին խորտակուած էր թէեւ, բայց յանդիմանութեան ոչ մէկ խօսք ուղղեց իր որդւոյն դատարարակին։ Անոր նայեցաւ երկարօրէն, տրամալից աչքերով, մինչդեռ Պատուելին, բռնելով թշուառ հօր ճեղքը, դառնութեամբ կուլար և հեծկլտանօք կը պատմէր եղբւորութիւնը։ Միլիոնատէրը բազկաթոռի մը մէջ կը քած, խոշոր արցունքներ վար կը վաղէին անոր ափօսացած աշտերէն։ Որդին, իր միակ դաւակը, ամուրիի տխուր կեանքին միւթթարութիւնը, իր ուրախութիւնն ու հալարտութիւնը, կը կորսնցնէր այսպէս վատ մարդասպանութեամբ մը, երբ կը կտրծէր թէ սո ողջ առողջ ըլլալով, կը վայելէր իրեն սպասող երջանկութիւնը... Ո՛հ, ի՞նչ դժբաղդ վիճակ...։

Երբ Պիքսըն վերջացուց իր հեծկլտանքներով շարունակ ընդմիջուած ցաւալի պատմութիւնը, որուն վրայ քանի մը լրացուցիչ մանրամասնութիւններ աւելցուց քննիչ Ռիճըրօ, վայրկեան մը լուսթիւն տիրեց։ Չարլս Պուտի հետ եկած ծեր ազնուականը, զբառենեամբին պատմեանին կը թնամ, մեծ ուշադրութեամբ և առանց բան մը արտասանելու մտիկ ըրած էր Թօպիտսի և Ռեճըրօի խօսքերը։

Պիքսըն խօսքը անոր ուղղելով հարցուց իր անունը, նոյնպէս ըրաւ նաև քննիչ Ռեճըրօ, ներողութիւն խնդրելով աւելի առաջ կատարած չլրջալուծ համար այդ ձեւակերպութիւնը, դժբախտ հօրը տեսքէն աստղին վայրկեանին շատ

յուզուած ըլլալուն համար։ Բայց ի մեծ զարմացում քննիչին, ծերունին գլխի թեթեւ նշան մը ըրաւ, և չփութալով ինքզինքը ներկայացնել, սկսաւ հարցաքննել զայն։

— Անգագանապահութենէ վախճալիք տե՞ղ մըն է հոս, հարցուց։

— Ամենեւին, պատասխանեց Ռեճըրօ նեղօրտութեամբ, հոս կրնանք ընել խիստ գաղտնի հաւաքումներ և ծածուկ տեսակցութիւններ։

— Դաւ, ըսաւ ծերունին, որ ոտքի ելաւ խկոյն, և որուն ազդեցիկ հասակը մեծ ապաւորութիւն դորձեց երկու ապշած մարդոց վրայ։ Ուրեմն պիտի խմացնեմ ձեզի իմ բուն անունս, Գաղտնի ոստիկան եմ և կը կոչուիմ Նաթ Բինքէրթըն, Նիւօքսքէն։

— Նաթ Բինքէրթըն, պօսացին միաբերան Պիքսըն և Ռեճըրօ։

Եւ քննիչը տկնածանօք բարեւեց հռչակաւոր ոստիկանը և ձեռքերն երկնցուց անոր։

— Ի՞նչ երջանկութիւն, ըսաւ, մինչդեռ Պիքսըն ալ իր երջանկութիւնը կը յայտնէր՝ գաղտնի ոստիկանը այս գործն իր վրայ առած ըլլալուն համար։ Հիմա կը յուսամ թէ ոճրագործները չուտով պիտի ձերբակալուին։

— Կրցածու պիտի ընեմ, պատասխանեց Բինքէրթըն, բայց ամենամեծ գաղտնապահութիւն կը խնդրեմ ձեզմէ։ Հոս ճանչնալու չեն զիս, և Պ. Պուտի ամէն տեղ պիտի ներկայացնէ զիս իրրեւ իր բարեկամը՝ Պ. Ուիլեյմ Մէքըն անունամբ...։ Արդ, զբաղինք մեր գործովը։ Շիտա՞կ է որ վերջին ժամանակները այս տեսակ շատ մը դէպքեր պատահած են։

— Այո, ըսաւ Ռեճըրօ, և ամէնքն ալ խորհրդաւոր մը նային։ Վեց ամիսէ ի վեր Նիակարայի մէջ նետուող հինգերորդ գոնէ Սկֆրէտ Պուտի։

— Գետէն հանուած կամ ջրերուն եղերքը նետուած դիակները միշտ կ'աղոպաւում են։

— Միշտ։ Ապանեւաւանդներուն վրայ երբեք չգտնուեցաւ ո՛չ գոհարեղէն, ոչ զրամ եւ ոչ արժեթուղթեր։

— Եւ ապանեւաւանդները հարուստ անձեր էին։

— Ներողութիւն, հարուստ թէպէտ, չարագործները ամէնքն ալ կը սպաննեն։ Առաջինը Պրֆֆալօցի Սէմ Պրօ-

ուն, խոշոր գործարանատէր մըն էր, որուն հարստութիւնը միլիոններու կը հասնէր: Անկից ետքիւն, Նիակարա Պոս-
դի, Ֆէթէր Տօնալտ անուն ամենաաղքատ մէկն էր, եւ
սակայն անոր բոլոր գրպաններն ալ դարձուած ու խուզար-
կուած էին գետնէ հանուած ատեն: Երբորդն էր Պըֆֆա-
լոցի միջակ վաճառական մը, իսկ չորրորդին ո՛վ ըլլալը կա-
րելի չեղաւ հասկնալ, կատարելապէս անճանաչելի եղած
էր, սակայն դատելով իր ճերմակեղէնէն և հագուստէն,
բարեկեցիկ դասակարգէ կ'երեւէր:

— Հը՛մ, բաւ Բինքէրթըն, կամաց մը շարժելով գը-
լուխը, աշաւատիկ ատրորինակ բան մը: Կարծես թէ չա-
քազործները իրենց ոճիւրները գողութեան համար գործուած
ցոյց տալ ուղած են, քանի որ ամէնէն աղքատ զոհերուն
ալ գրպանները խուզարկեր են: Ըստ իս, կարծեմ թէ ուրիշ
պատճառներ կան:

Ռըճըրս չկրցաւ ինքզինքը զսպել ուսերը թօթուելէ:

— Եթէ այդ է ձեր կարծիքը, բաւ ոստիկանին, գործը
կ'ստանայ ամենազոհուար և խառնակ հանգամանք մը:

— Կամ թէ աւելի յստակ, պատասխանեց Բինքէրթըն
չարածճիօրէն ժպտելով: Ինչ որ ալ ըլլայ, տակաւին տուած
ո և է որոշում, և խօսքը ուղղելով երիտասարդ քարոզին:

— Պ. Պիքսըն, բաւ, շահադրդութեամբ մտիկ ըրի
այս գիշերուան եղելութեան մասին ձեր ըրած պատմու-
թիւնը: Վստահ էք, այնպէս չէ՞ և խիստ վստահ, թէ երի-
տասարդ Պուտիի մարդասպաններուն երեսը գոցուած էր
սեւ թանձր քօղով մը:

— Խիստ վստահ, պատասխանեց Պիքսըն:

— Շնորհակալ եմ: Կրցա՞ք նաև տեսնել թէ պարտէ-
զին մէջ ասդին անդին կեցած և այդ սրիկաներուն մեղսա-
կից ուրիշ մարդիկ ալ կայի՞ն:

— Աստուած իմ, բաւ երիտասարդ քարոզիչը, կը
խոստովանիմ թէ յուզումս ա՛յնչափ մեծ էր որ այդ տեսակ
բաներով չկրցայ զրաղիլ:

— Լա՛ւ, լա՛ւ, կը համոնամ... բայց իմ մասին հա-
մոզուած եմ թէ մարդասպանները պահնորդներ գնելը մոռ-
ցած չեն: Հիմա ուրիշ բան: Կ'ըսէք թէ չէք յուսար որ ե-
րիտասարդ Ալֆրէտ ժամադրութիւն տուած ըլլայ: Կարծե-
ցիք թէ պանդոկին դռնապանը կը կատակէր, երբ ըսաւ ձեզի

թէ տիկին մը կը պատկէր երիտասարդին պատուհաններուն
առջևը:

— Այո՛, բաւ երիտասարդ քարոզիչը կարմրելով դըս-
նապանին այդ կարծիքը ցամամբ մերժեցի: Աշակերտիս
բնաւորութեան մէջ չեմ նշմարած երբեք այդ տեսակ հա-
կում մը: Արդէն չունէր տակաւին սիրային արկածներու
մէջ գտնուելու տարիքը... հազիւ կար տասնութիւն տա-
րեկան:

— Առկից բան մը չեղեր, բաւ ոստիկանը: Սիրունի-
ներ ունեցող երիտասարդները ամէնուն մոռնետիկ չեն կան-
չեր, և հագուազիւս է որ իբրեւ մաերիմ ընտրեն իրենց
դաստիարակները: Շատ կարելի է որ ձեր աշակերտը Նի-
կօրքի մէջ իսկ ունեցած ըլլայ յարաբերութիւն մը և դուք
նշմարած չըլլաք դայն:

— Բայց կը ինքզինքմ... ես անոր կեանքին ամէն պա-
րզաններուն տեղեակ եմ:

— Լաւ... բայց գիշեր ցիւրեկ անոր հետն եղած չէք,
այնպէս չէ՞:

— Շիտակ է, բաւ երիտասարդ դաստիարակը չփո-
թած դէմքով մը, Ալֆրէտ շատ անգամներ կը մնար առան-
ձին, բայց ժամանակը կ'անցընէր պարզ գոտանքներով:

— Տեսա՞ք, հետեւաբար ամենեւին չեմ մերժեր պան-
դոկին դռնապանին կարծիքը, բնդհակառակը իմ հետախու-
զութեանս մեկնակէտը պիտի ընեմ այդ ենթադրութիւնը

Հայր Պուտի, որ քիչ մը հանդարտած և արցունքները
սրբած էր, ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր գազանի ոստիկա-
նին ըսածները: Ոտքի ելաւ, բռնեց Բինքէրթընի ձեռքը եւ
ակնարկն ուղղելով ոստիկանին ուղղամիտ և խելացի աչ-
քերուն, դողդոջուն ձայնով մը ըսաւ:

— Առէք խեղճ զաւիթս փրէժը: Չանացէ՛ք որ մարդաս-
պանները չկրնան խուսափիլ այլևս իրենց արժանի պատի-
մէն, անհունս երախտապարտ պիտի մնամ ձեզի:

— Վստահութիւն ունեցէ՛ք Պ. Բինքէրթընի վրայ, բաւ
քննիչ Ռըճըրս: Այս տխուր գործը լուսաւորելիք մարդն է
աս: Եթէ ինքը չգտնէ ոճրագործները, ուրիշ ոչ ոք պիտի
կրնայ ձերբակալել զանոնք:

Ծերունին ինկաւ իր բաղկաթոռին մէջ: Բինքէրթըն ա-
թոռ մը առնելով զնաց նստաւ քովը:

— Ի՞նչի վրէժ Պ. Պուտի, ըսաւ քաղցր ձայնով մը, ձեզի ընելիք քանի մը խիստ կարեւոր հարցումներ ունիմ, և կ'աղաչեմ որ պատասխանէք անկեղծաբար, առանց դարձուածքի և առանց յետին մտքի:

— Հարցօցէք, բոլոր գիտցածս պիտի ըսեմ, պատասխանեց Պուտի:

— Շատ լաւ, շարունակեց Բինքէրթըն: Տեսնենք, կը ճանչնա՞ք մէկը որ շահ մը ունենայ ձեր որդւոյն մեռնելէն:

Պուտի խոշոր խոշոր բացաւ իր զարմացած աչքերը:

— Ոչ, այդ տեսակ մէկը չեմ ճանչնար, ըսաւ:

— Ո՞չ ոք, Պ. Պուտի, բացարձակապէս ո՞չ ոք: Վըստա՞ն էք: Նիւ Եօրքէն հոս եկած ատեննիս ձեր բնատուրի մասին խօսեցաք ինծի: Ըսիք թէ ութը տարիէ ի վեր մեռած ձեր կնոջ ձեզի տուած միակ զաւակն է Ալֆրէտ: Հետեւաբար, ձեր միակ ժառանգորդն էր ան...: Քանի որ դժբաղդաբար այլևս չկայ ան, ո՞՞ր է որ ձեր մահէն յետոյ պիտի ժառանգէ ձեր հարստութիւնը:

Պուտի չէր կարող զուշակել թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէր ուստիկանը. քովընտի կը նայէր, կարծես թէ վախցած ըլլար անոր որոյ և յստակ փաստերէն:

— Հարստութեանս մեծագոյն մասը Ռոչէսթըրը բնակող Հանրի եղբայրս պիտի առնէ, ըսաւ վերջապէս:

Նաթ Բինքէրթըն վայրկեան մը լռելով խորհրդածելու երեւոյթ մը առաւ:

— Ռոչէսթըրը ասկից հեռու չէ, ըսաւ ինքնիրեն: Պարտիմ ըսել ձեզի, Պ. Պուտի, շարունակեց բարձր ձայնով, թերեւ տարօրինակ պիտի երեւի ձեզի, Ռոչէսթըրը բնակող ձեր եղբայրը՝ Պ. Հանրի Պուտին ես կը նկատեմ իբրեւ շահ ունեցող ձեր խեղճ որդւոյն մեռնելէն:

Զարլս Պուտի օձէ խայթում մէկու մը պէս ուտում մը բրաւ:

— Կարծեմ թէ ըսել չէք ուզեր որ եղբայրս ըլլայ այդ զգուշի ոճիւրին գրգիչը:

— Աստուած չընէ, պատասխանեց ուստիկանը, մտքէս այդ տեսակ բան մ'անցուցած չունիմ, և արդէն, երբեք չեմ ամբաստաներ մէկը, անոր յանցաւորութեանը մասին անհերքելի ապացոյցներ չունեցած:

— Ուրեմն խորհուրդ կուտամ ձեզի որ եղբայրս բոլոր

բովին դուրս ձգէք այս գործէն...: Ոչ մէկ կտակածի առարկայ ըլլալու է ան. շատ հարուստ է և իմ հարստութիւնս ափ մը պտուղի արժէքն ունի միայն անոր համար: Թէպէտ անոր հետ սիրով չեմ և տարիներէ ի վեր զիրար չենք տեսած, բայց չպիտի հանդուրժեմ...:

— Ձեր թոյլատուութիւնը կարեւորութիւն չունի, ըսաւ Բինքէրթըն բաւական կծու շեշտով մը: Քանի որ այս դործը վրաս առած եմ, պէտք է մինչեւ ծայրը տանիմ. միանգամ ընդմիշտ պէտք է ձեռք անցընել այդ գաղանձութուն վոնմալը. երբեք անհոգ չպիտի գտնուիմ դէպի այն ամէն բաները որոնք նպատակիս պիտի հասցնեն դիս: Ահա այդ պատճառաւ ստիպուած եմ խնդրէն դուրս չթողուլ ձեր եղբայրը, բայց հաւատացէք որ ասիիա ըսել չէ թէ ան յանցաւոր է:

Պուտի կը խոստովանէր ինքնիրեն թէ գաղանձ ուստիկանը իրաւունք ունէր: Պատասխան չտուաւ, ծոցի գլուխը և սկսաւ առատ արցունք թափել:

— Ո՞վ տուաւ ձեզի ձեր աշակերտին հետ սրբնթացները գալ տեսնելու գաղափարը, հարցուց Բինքէրթըն քարոզիչին:

— Նոյնինքն Ալֆրէտ, պատասխանեց Պիքսըն: Արդէն տեսած էր Նիակարայի ջրվէժը քանի մը տարի առաջ. բայց այնքան յաճախ մեծ փափօք յայտնեց անգամ մըն ալ սքանչանալ այդ մեծափառ տեսարանին վրայ, որ վերջապէս Պ. Պուտի թոյլատուութիւն բրաւ իմ հետս հոս գալուն:

— Ա՛հ, ա՛հ, բրաւ Բինքէրթըն, սրուն յօնքերը կծկուեցան խորհրդածութեան ազդեցութեանը տակ: Ներողութիւննիդ խնդրելով կը հարցնեմ ձեզ, Պ. Պիքսըն, թէ արդեօք ձեզ բնկերակցութիւնը հաճելի՞ էր շատ երկար սարդ Ալֆրէտին:

— Շիտալը խօսելով, շատ ալ գոհ մնալու երեւոյթը չունէր ան, պատասխանեց քարոզիչը:

— Այո՛, ընդմիջեց Զարլս Պուտի դողգոջուն ձայնով մը, որդիմ խնդրած էր ինձմէ առանձին ընել այս փոքր ճամբորդութիւնը, խոստանալով երկու օրէն վերադառնալ, բայց ես չընդունեցի:

Կ'երեւի թէ ուստիկանը չատացաւ այս տեղեկութեամբ և վերջացուց հարցաքննութիւնը: Զատուեցաւ Պ. Պուտին:

ու գնաց բնակելու քաղաքին ներսերը, պանդուխտ մը մէջ, մինչդեռ ինքը, գաղտնի ոստիկանը, Պիքսընի սենեակին մօտ սենեակ մը կը վարձէր Զրվէժներու Պանդուխտ մէջ:

Անմիջապէս ետքը, Բինքէրթըն, որ չէր փոխած իր ձեռք աղնուականի երեւոյթը, գնաց ոճրին վայրը. կը քալէր կամաց եւ կը թնամ խոշոր գաւաղանի մը վրայ, տեսնելով անոր դժուարութեամբ յառաջանալը, և ոչ ոք պիտի կասկածէր թէ ան կորովի և իր ամէնէն զօրաւոր տարիքին մէջ էր:

Երբ հասաւ կոյր կէտը, որ կ'իշխէ Զրվէժին վրայ, ու չադրութեամբ քննեց գետինը, բայց նախընթաց օրէն ի վեր այնչափ չըջագոյղներ, հետաքրքիրներ, ոստիկաններ եւ այլ Ապահովութեան պաշտօնեաներ անցած էին հոնկից եւ կոխած գետինը, որ ոճրագործներուն հետքն աւրուած էր:

Պատշգամին բարձրէն Բինքէրթըն կը դիտէր անդունդը որուն մէջ նստած էին խեղճ Ալֆրէտ Պուտին: Ինքնիրեն կը հարցնէր թէ ի՞նչ կերպով պիտի կրնար հասնիլ իր նպատակին:

Առաջին մտածումը կեղբոնացաւ այդ քողաւոր սևեր հաղած կնոջ վրայ, որուն, Ալֆրէտի սենեակին պատուհաններուն առջեւ չարունակ վեր նայելով պտակիլը տեսած էր Զրվէժներու Պանդուխտ գոնապանը:

Գաղտնի ոստիկանը վարպետութեամբ մը հարցաքննած էր զոնապանը և անոր ձեռքին մէջ գրամական նուէր մը սահեցնելով գիացածը խօսիլ տուած էր. բայց չկրցաւ խմանալ նոր բան մը: Այդ մարդը կրկնեց երիտասարդ քարոզչին ըսածները, աւելցնելով միայն թէ այդ կնոջ հասակը միջակէն քիչ մը բարձր և խնամով քողարկեալ և այնչափ լաւ դոցած էր զէմքը որ կարելի չէր որոշել աչքերու գոյնն իսկ: Այս քանի մը մանրամասնութիւններէն զատ բան մը չէր գիտեր:

Նախ Բինքէրթըն, չուրջի տեսարանին գանազան երեւոյթները դիտելու համար ձախ կողմը դառնալուն, նշմարեց կօթ Այլէնա տանող կամուրջին վրայգեղեցկատեսիլ հասակով կին մը, որ բաց կապոյտ վայելուչ հագուստ մը հագած և գլուխն ալ փետրաւոր լայն գլխարկ մը դրած էր: Շուտ կը քալէր, կղզին հասնելուն՝ գիմեց դէպի այն խանութը ուր կը գտնուին առաջնորդներ և անթափանցելի հազուադէպ, իջնելու համար «Հովերու Քարայրը» կոչուող տեղը որ տեղաւոր մը խոռոչ է, զոր տեսնել կ'երթան զբոսաշրջիկները:

— Տե՛ս, տե՛ս, ըսաւ Բինքէրթըն Բինքէրթըն, գրեթէ ակամայ:

Ասա դիտակը եւ սկսաւ դիտել կինը: Իրեն չատ գեղեցիկ երեցաւ և որովհետեւ որոշած էր Զրվէժներուն տեղը իր պատահելիք այդ տեսակ բոլոր կիներով ալ զբաղիլ, իսկոյն գրգանք դրաւ դիտակը, գրեթէ վաղելով գնաց դէպի կամուրջ որ պանդուխտ չատ հեռու չէր: Կ'ուզէր կղզին երթալ և միանալ անձանութունին:

Հասաւ այն վայրկեանին երբ ան կը մտնէր «Հովերու Քարայրին» խանութը, որով կը հասկցուէր թէ անդունդը այցելելու դիտաւորութիւն ունէր:

Գաղտնի ոստիկանը փութով մտաւ խանութէն ներս, կինը տակաւին չելած դուրս իր առաջնորդին հետ: Տօլար մը վճարելով հազաւ անթափանցելի հազուադէպ և հետեւեցաւ առաջնորդին ու տիկնոջ:

Իրեն այնպէս երեցաւ թէ գեղեցիկ անձանութունին կարմրեցաւ երբ ինքն ալ մտաւ նոյն խանութը և զէմքը թթուեցուց քիչ մը, որմէ կը հասկցուէր թէ անոր տնաճութիւն կը պատճառէր մէկու մը իրեն հետեւիլը: Այս պարագան հոգ չըրաւ ոստիկանը, որ չարունակեց զայն դիտելը: Մօտէն նայուելով կը հասկցուէր կնոջ բուն տարիքը որ քառասունի կը մօտենար, բայց յայտնապէս կը տեսնուէր թէ մեծ տաղանդ մ'ունէր «Իր տարիքը փոքր ցոյց տալուն մէջ», որով անտարակոյս խեղճ Ալֆրէտ Պուտին նման անփորձ երիտասարդ մը կրնար բոլորովին խաբուիլ և խնայ այդ տեսակ պշտութիւն մը ցանցին մէջ: Գաղտնի ոստիկանը բաղդատաբար կ'ընէր այդ խորհրդածութիւնը, չգիտնալով ամենեւին թէ այդ կինը ունէ՞ր կամ չունէր ունէ՞ր զիր սպանութեան մէջ, իբր առաջնորդ ունենալով միայն այն վեցերորդ զղայարանքը որ այդ արհեստին մարդոց ոյժն է:

Նոյնպէս տակնով առաջնորդը՝ ձեռ անձանութին ընկերակցութենէն չատ գոհ մնալու երեւոյթ չունէր: Այդ առաջնորդը երկայնահասակ, յաղթանդամ և ուժեղ կազմուածքով, մօրուքը անխնամ, վայրագ, խաբեբայ և անգութ աչքերով մէկն էր: Իր վրայ չկար ոչինչ՝ վատահուստիւն ներքնչելիք, այլ ընդհակառակն էր: Բինքէրթըն կարծեց նշմարել թէ ծածուկ նշաններ կը փոխանակէր տիկնոջը հետ:

— Կրնամ սխալիլ, ըսաւ ինքնիրեն, բայց կարծեմ թէ լաւ հետքի վրայ եմ... ամէն պարագայի մէջ աչքէս կոր-
անցնել չեմ ուզեր այս շիւ եւ կասկածելի զոյգը. սա անպի-
տանին խիղճը բեռնաորում պիտի ըլլայ:

Առաջնորդն ու երկու զբօսաշրջիկները բռնեցին «Հովե-
րու Քարայրին» ճամբան: Այս անունը կուտան այն
տարածութեան, որ կայ օսնացող ահագին ջրակոյտին եւ
ժայռին միջև, որուն վրայէն կ'անցնին ալիքները՝ անդուն-
դին մէջ թափելու համար: Պողպատէ ջիգեր ունենալու է
այդ տեղ մտնել համարձակելու համար, քանզի ջուրերուն
եւ հովին մոնչիւններն այնպէս են որ հոն մտնողը կը կարծէ
թէ ամբողջ կեանքին մէջ կոյր եւ խուլ պիտի մնայ, չհաշ-
ուելով դողացող գեօնին տատանումները որոնք սարսափելի
ջղատապ մը կը պատճառեն:

Յից սանդուխով մը կ'իջնուի մինչեւ ժայռերուն ստո-
րտը, ջրմէմներուն քովիկը: Պատողները իջան հող, ան-
ցան արահետներէ եւ կամուրջներէ սրոնք կան ժայռերուն
եւ ջրմէմին փոշիի պէս նուրբ կաթիլներուն միջև եւ հասան
վերջապէս հաւեր ջրի պառն, ուժգոյն կանանչ, որ դրիթէ
ուղիղ կ'իջնայ անդունդին մէջ:

Հոն, պէտք էր անցնիլ ժայռէ մը, որուն խիստ նեղ
ծայրը կոխելով մէկ հոգի միայն կրնար անցնիլ: Այն ասան
զբօսաշրջիկը պարտի երեսը դարձնել ժայռոտ կողմը, երբ
իր ետին կը մնայ անդունդը, ուր անվերջ կը թափի վիթ-
խարի ջրակոյտը, որոտումի աղմուկով մը:

Երեք ճամբորդները զգուշութեամբ անցնելով այդ վը-
տանգաւոր տեղէն, հասան վերջապէս աւելի լայն ճամբու
մը վրայ: Հակառակ իր ծանր մօտճողումներուն, Նաթ Բին-
քէրթըն կեցաւ այդ մեծափառ տեսարանին առջև եւ ընկղ-
մեցաւ քանի մը վայրկեան լուռ օքանչաղման մը մէջ:

Առաջնորդը եւ կինը շարունակեցին ճամբանին եւ կեցան
իրենց կարգին քանի մը քայլ անդին: Գաղտնի ոտտիկանը,
որուն յուզումը չուտ անցած էր, մէկգի թողած իր արուես-
տալիտական զգացումները. ձեւացնելով նայիլ վանդակին
վրայէն որուն կրթնած էր, զոյգը չէր կորսնցներ աչքերէն:

Մարդն ու կինը բռնուած էին խօսակցութեան մը, որ
իր մասին պիտի ըլլար, դէթ Բինքէրթընի կարծիքով,
քանզի մէկ բան մը իսկ չէր լսեր ջրերուն խլացուցիչ աղ-

մուկին պատճառով: Խորհեցաւ թէ այդ մարդիկը տեսած
էին իր Նիակարա Ֆօլս գալը Չարլզ Պուտիի հետ եւ թէ գինքը
լրտես մը կը կարծէին:

— Աղէ՛կ, ըսաւ ինքնիրեն, պէտք չէ որ հաճելի բան
մը սպասեմ անոնց կողմէ: Լաւ պիտի ընեմ եթէ զոյգը կենամ:

Ատրճանակը առաւ եւ կամաց կամաց ուղղուեցաւ դէպի
զոյգը, երբ կինը, թղթապանակէն քանի մը պանքտոմա կը
հանէր, զոր երկնցուց առաջնորդին:

Այս վերջինը կասկածոտ ակնարկով մը իրեն ցոյց տուաւ
մօտեցող օտարականը: Այն ասան կինը անմիջապէս դրպանը
դրաւ թղթապանակը, մինչ առաջնորդը, մատներուն միջև
ճմրթկելէ ետք զօտիին մէջ կը խօթէր պանքտոմաները: Յե-
տոյ, երբ Բինքէրթըն իրենց մօտ եկաւ, առաջնորդը սիրալիր
դէմք մը առաւ ու սկսաւ շաղակրատել, խօսքը դրօսաշրջ-
ջիկին ուղղելով:

— Այս անկումը, ըսաւ քիթին մէջէն խօսելով, այս ան-
կումը, որ ամերիկեան անկում կը կոչուի, ունի իբր 330 մէդը
լայնութիւն մը եւ 47 մէդը բարձրութիւն մը...:

— Աղէ՛կ, աղէ՛կ, ընդմիջեց Բինքէրթըն անհամբերու-
թեան չարժու մը ընելով: Ատոնց ամէնը գիտեմ: Եւ արդէն
պիտի չկրնամ այդ տեղեկութիւններուն համար նոյնչափ սուղ
գին մը վճարել որչափ վճարեց այս կինը:

Առաջնորդը եւ կինը ռարոռացին եւ սպառնալից ակնարկ
մը ձգեցին ծերունիին վրայ: Յետոյ պահ մը իրարու երես
նայեցան...: Գաղտնի ոտտիկանը հասկեցաւ անոնց մեջկատա-
կին իմաստը:

— Պղտիկ բարեկամներս, ըսաւ ինքնիրեն, այնպէս կը
գտնէք թէ պէտք եղածէն աւելի տեսայ եւ թէ հարկ չէ որ
ողջ դուրս ելլեմ քարայրէն: Կը մնայ միայն գիտնալ թէ պի-
տի թողո՞ւմ որ այդպիսի բան մը ըլլայ...:

Առաջնորդը քիթին տակէն բան մը մրմռաց, մինչ կինը
գաղտնի ոտտիկանին կը դառնար:

— Այս բարի մարդուն հինգ տոլարնոց թուղթ մը տուի,
ըսաւ դողդոջուն ձայնով մը: Խեղճը բաղմանդամ ընտանիք
մը ունի զոր պիտի ապրեցնէ...:

Բինքէրթըն պատասխան անգամ չտուաւ: Ուղղեցաւ դէպ
այն արահետը, ուրկէ եկած էր:

Առաջնորդը խկոյն կանխեց զայն:

— Հոսկէ դժուրս ելլել կ'ուզէք, հարցուց :

— Անշուշտ, պատասխանեց Բինքէրթըն : Տեսնելիք բաները տեսայ :

— Այն ատեն թողէք թողէք որ ես առջևէն քալեմ :

— Սիրով... : Եւ արդէն առաջնորդները միշտ զրօսաշրջիկներուն առջևէն կը քալեն, այնպէս չէ :

— Կանոնը այդ է :

Մարդը զգուշութեամբ յառաջացաւ, իր ետեւէն ունենալով Բինքէրթընը, որուն ալ կը հետեւէր գեղանի օտարունահին : Երեքն ալ, իրենց դէմքը ապառաժին դարձուցած, կ'անցնէին նեղ արահետէն, որուն քով կը մոնչէր անդունդը : Գաղտնի ոստիկանը աչքէ չէր հեռացներ իր երկու ընկերները :

Ճամբուն կէսը յառաջացած էին : Իրենց ետեւ ջուրերը կը փլէին անդադող :

Առաջնորդը յանկարծ կեցաւ :

Չարամիտ դէմքով մը նայեցաւ Բինքէրթընին : Յետոյ անոր թևէն բռնեց :

Բայց ուղեորը հաշիւի առած չէր : Գաղտնի ոստիկանը պատի մը պէս տոկուն և զօրաւոր, ցնցումով մը ազատեց ինքզինքը : Նոյն պահուն հրազենի հարուած մը արձակուեցաւ իր ետեւէն : Գնտակը սուլեց իր դէմքին խիստ մօտը : Օտարունահին էր որ կրակած էր :

Բինքէրթըն կայծակի արագութեամբ ուժգին հարուած մը տուաւ կնոջ թևին, երկրորդ հարուածին մեկնելէն առաջ, և անոր զէնքը գլտորեցուց անդունդին խորը : Միւսնոյն ատեն աջ ձեռքովը բռնեց առաջնորդին դաստակէն : Յետոյ, անոր վրայ ծռելով, ականջէն վար պողաց թռքերուն ըտոր ոյժով .

— Թշուառակա՛ն, դուն Ալֆրէտ Պուտիի և միւսներուն սպաննիչներուն խումբէն ես : Անօգուտ է ուրանալ : Կը ճանչնամ քեզ :

Առաջնորդը, իբրեւ պատասխան, կատաղութեան ճիչ մը արձակեց և ա'յնքան ուժգին կերպով զարնուեցաւ Բինքէրթընի որ գաղտնի ոստիկանը քիչ մնաց հաւասարակշռութիւնը կորսնցնէր : Միւսնոյն պահուն օտարունահին ետեւի կողմէն կը բռնէր զինք, յուսալով անշուշտ յորձանքին մէջ զըլտորել զայն :

Բինքէրթըն հասկցաւ որ պէտք չէր խնայել առաջնորդին, եթէ կ'ուզէր փրկուիլ : Շուտով տուաւ իր որոշումը :

Կռուփի զարհուրելի հարուած մը իջեցուց մարդասպանին գլխուն :

Չարագործը երեքաց, անյաջող կերպով փորձեց կռուիլ ոստիկանին թևին և սոսկալի ճիչ մը արձակելով, գլտորեցաւ անդունդին խորը, ուր առ յաւէտ անհետացաւ փրփրադէզ ջուրերուն տակ :

Այն ատեն Բինքէրթըն երկու ձեռքովը վերցուց սարսափահար կիներ, և իր առջևէն քշեց զայն վտանգաւոր արահետին վրայ մինչև որ կամուրջը հասնէին : Կիներ կը քալէր մեռեալի մը պէս, առանց կամքի, առանց դիմադրութեան :

Երբ ապահովութեան մէջ գտնուեցան, կիներ սկսաւ դողալ և փորձեց ժպտիլ :

— Թշուառակա՛նը, թոթովեց : Ձեզ սպաննել կ'ուզէր :

— Օ'հ, օ'հ, մտածեց վարպետը, կը տեսնէ՞ք սա խելացին : Կ'ուզէ հաւտացնել թէ օգնեց ինձի : Լաւ, թողունք որ այդպէս ընէ, գոնէ առժամապէս :

Թևը կնոջը տուաւ ու տարաւ զայն պահականոց, ուր իր յայտարարութիւնը ըրաւ :

— Առաջնորդը «Հովերու քարայր»ը տանող ճամբուն վրայ յարձակում գործեց ինձի դէմ, ըսաւ պաշտօնեային, ու ես ալ ստիպուեցայ ինքզինքս պաշտպանել : Կռիւին մէջ այդ թշուառականը գլտորեցի անդունդին խորը :

Գալով գեղանի կնոջ, անիկա յայտարարեց թէ Մարկօ Բէննըտի կը կոչուի և հաստատեց գաղտնի ոստիկանին ըսածները, քիչ մը հպարտ երևոյթով մը աւելցնելով թէ ամենաժանր վտանգի պահուն կրակ ըրած էր առաջնորդին վրայ : Դժբախտաբար վրիպած էր : Այն ատեն ձերունի պարոնին թևէն բռնած էր, թոյլ չտալու համար որ ինայ : Ասկէ դատ մեծապէս դովեց իր զրօսաշրջիկ ընկերը, խօսելով անոր ըրած հերոսական դիմադրութեան և առաջնորդը անդունդին մէջ գլտորելու ստիպուած ըլլալուն վրայ :

Պահականոցին պաշտօնեաները, որոնք մեծ վստահութիւն մը չունէին այս երկու մարդոց պատմութեան վրայ, լաւ համարեցին մէկը զրկել և կանչել ոստիկանութեան տնօրէն Բըթէրը :

Այս վերջինը եկաւ, գիւրութեամբ ճանչցաւ Բինքէրթընը իր ձերունի պարոնի տարագին ներքեւ ու հրաւիրեց զայն իր դրասնեակը, իրեն հետ տանելով Մարկօ Բէննըտին :

Այնտեղ նոր հարցաքննութիւն մը կատարուեցաւ : Մինչ

ոստիկանութեան քննիչը կնոջմով զբաղած էր, գաղտնի ոստիկանը պատուհանին մօտեցաւ և տետրակին մէջէն թուղթ մը պատռելով գրեց.

«Հաճեցէք հրամայել որ ինծի թեր կամ դէմ վճայելիք այդ Մարկօ Քէննըտին Նիակարա Ֆօլս քաղաքէն չմեկնի առանց արտօնութեան և հետևապէս ենթարկուի ոստիկանական հսկողութեան»:

Այս տոմսակը յանձնել տուաւ ոստիկանապետին, որ անմիջապէս հարկ եղած միջոցները ձեռք առաւ: Իմացուց կնոջ թէ պէտք չէ որ Նիակարա Ֆօլսէն մեկնի առանց արտօնութեան: Մարկօ բարկացաւ, հաւատեց թէ ստիպուած էր յաջորդ օրը կանուխ մեկնիլ և սպառնաց որ եթէ բռնի վար դնեն զինքը, իբր հատուցում մեծ դուժար մը պիտի պահանջէ իրեն կորսնցնել տրուած ժամանակին համար:

— Մի՛ վախնաք, հատուցում պիտի ըլլայ ձեզի, բայց ոստիկանութեան քննիչը, որ գեղանի օտարուհիին հանդէպ գաղտնի ոստիկանը կասկածներուն կը մասնակցէր: Ասկէ զատ եթէ կը փափաքիք, հաճոյք մը և պարտականութիւն մը պիտի նկատեմ ձեր ծնողքին կամ ձեզի սպասող անձերուն իմացնել և տեղեկութիւն տալ թէ ի՞նչ պատճառներով կը մնաք այս տեղ: Կը հաճի՞ք ըսել թէ Նիակարա Ֆօլսէն մեկնելով ո՞ր քաղաքը երթալու մտադրութիւն ունիք:

— Կ'ուզեմ Նիւ Եօրք երթալ...: Կ'ենթադրեմ որ պարտաւոր չեմ ձեզի ըսելու թէ որո՞ւ մօտ և ի՞նչ ընելու կ'երթամ: Բըթկըրս ուսերը թոթուեց:

— Ինչպէս որ կ'ուզէք, ըսաւ: Բայց այդ պարագային չեմ կրնար ձեզի տալ այն դիւրութիւնները, զորս մտադիր էի տալու...: Ո՞ր օթէլը իջած էք:

— Օթէլ տը լա Թուռ, պատասխանեց գեղանի Մարկօ, զայրացած և սրտնեղած, կ'արգիլեմ ձեր պաշտօնեաներուն որ դան ու անհանգիստ ընեն զիս:

— Այդ մասին անհոգ եղեք: Նոյնիսկ պիտի չնշմարէք այն հսկողութիւնը, զոր պիտի կազմակերպեմ: Կարելի եղածին չափ գաղտնի պիտի ըլլայ անիկա: Երբ քաղաքէն մեկնիլ ուզէք, պիտի արգիլեն ձեզ, ահա այսչափ:

Մարկօ Քէննըտի թակարդի մէջ ինկած կուղբի (գուճուզ) մը պէս կը կատարէր: Նոյն իսկ չհանդարտեցաւ երբ ոստիկանութեան քննիչը, խօսքը ձերուհի պարոնին ուղղելով ըսաւ.

— Խաբըներնիդ չմնայ, դուք ալ քաղաքէն պիտի չմեկնիք մինչև որ «Հովերու քարայրին գործը կատարելապէս լուսաբանուի: Չեմ ուզեր ձերբակալել ձեզ, բայց հսկողութիւն կատարել պիտի տամ Բաթարաթթ օթէլին վրայ, ուր իջած էք:

Ինչքէրթըն գոգոհ երևոյթ մը առաւ և այնպէս ձեացուց թէ խիստ դժկամակութեամբ կը համակերպի ոստիկանութեան քննիչին հրամանին: Մարկօ մեկնեցաւ ոստիկանատունէն: Հաղիւ թէ դուրս ելած էր, գաղտնի ոստիկանը հանեց մօրուքը, կեղծամը և վերարկուն և բնական դէմքը փոխեց զրպանէն հանած ծարիրներու, բրինձափոշիի և կեղծ մազերու միջոցաւ, միւսնոյն ատեն ի սրտէ խնդալով բարի Բըթկըրսի զարմացած երևոյթին վրայ:

Վայրկեան մը վերջ փողոցն էր, ծիծաղելի վայելչասէրի մը պէս հազուած և կը հետևէր գեղանի Մարկոյօ որ իր օթէլը կ'երթար փութկոտ քայլերով:

ՅՈՒԶԵԱԼ ԳԻՇԵՐ ՄԸ

Արդարեւ Մարկօ Քէննըտի գնաց օթէլ տը լա Թուռ, ուր կ'ըսէր թէ իջած էր: Ինչքէրթըն մօտէն կը հետևէր անոր և կըրցաւ նշմարել անոր յուզումը և մտահոգութիւնը: Անիկա քանիցս ետև դարձաւ, տեսնելու համար թէ զինքը հետապնդող կար:

Արդէն ուշադրութիւն չէր ընել ծիծաղելի վայելչասէրին, որ փողոցին միւս կողմի մայթէն կ'անցնէր և որ բնաւ վրտանգաւոր մէկը չէր թուեր իրեն: Ոստիկանութեան մասին իր ունեցած սխալ ըմբռնումով, համոզուած էր թէ իրեն եղած աղդարարութիւնէն վերջ, համազգեստաւոր ոստիկանները պիտի հետապնդեն զինք:

Գաղտնի ոստիկանը տեսաւ անոր օթէլ տը լա Թուռ մտնելը և քանի մը յարկերէն վեր ելլելը: Գնաց կեցաւ կոտանցիկ դրան մը առջև, օթէլին դէմը: Քանի մը վայրկեան բանցիկ դրան մը առջև, օթէլին դէմը: Քանի մը վայրկեան տեսներէն երկուք քաղաքային հազուատով եկան միւսնոյն տեղը և մօտեցան գաղտնի ոստիկանին, զոր խսկոյն ձանչցան,

իրենց պետին նկարագրութեան համեմատ: Բինքէրթըն անոնց հետ մտաւ կորանցիկ դրան տակ, այնպէս որ կարելի չէր դուրսէն նշմարել անոնց ներկայութիւնը:

Երբ լրտեսներուն պատուիրեց օթէլին երկու կողմերը կենալ և գեղանի Մարկոյի երթևեկութեանց վրայ հսկել, պէտք չէր որ թոյլ տային անոր ո՛ր և է պատրուակաւ հեռանալ Նիակարա Յոլսէն, բայց անիկա կրնար քաղաքին մէջ պտտիլ: Բինքէրթըն ամենախիստ հրահանգներ տուաւ երկու ոստիկաններուն:

— Պէտք չէ որ աչքէ հեռացնէք այդ կինը, ըսաւ անոնց, դուրս ելլելուն պէս, առանց նշմարուելու պիտի հետապնդէք զայն ո՛ւր որ երթայ և պիտի ջանաք տեղեկութիւն ըստանալ այն մարդոց վրայ, որոնց հետ խօսիլը կը տեսնէք: Կ'ենթադրեմ թէ այս կերպով քիչ ատենէն պիտի ճանչնամ անոր մեղսակիցները: Գալով ինծի, ես պահ մը կը դառնամ Օթէլ տէ Բաթարաթթ, բայց չուտով պիտի միանամ ձեզի:

Բինքէրթըն կը յուսար իր երկու աշխատակիցներէն լուրեր ստանալ իր օթէլին մէջ: Առտուն կանուխ հեռագրած էր անոնց, պաշտօն տալով Բօլի՝ քննութիւն կատարել Բօչէսթըրի մէջ Հէնրի Պուտիի մասին և Մօրիսընի՝ տեղեկութիւններ առնել Նիւ Յօրքի մէջ, Ալֆրէտ Պուտիի բարեկամը եղող երկու զբօսասէրներէ, գիտնալու համար թէ սպաննուած երիտասարդը, քաղաքէն մեկնելէ տուա՞յ, յարաբերութիւն ունեցա՞ծ էր կնոջ մը հետ:

— Անհոգ եղէք, Մր. Բինքէրթըն, պատասխանեցին երկու գաղտնի ոստիկանները, յարգանքով մտիկ րնելէ ետք իր պատուէրներուն, մեր պարտականութիւնը պիտի կատարենք:

Ողջունեց զանոնք և դուրս ելաւ: Երբ կորանցիկ դրան սեմէն կ'անցնէր, տեսաւ որ օթէլին համազգեստը հագած երիտասարդ մը դուրս ելաւ այդ շէնքէն և սկսաւ վազել:

Նաթ Բինքէրթըն չվարանցաւ անոր ետեւէն վազելու: Երբ փողոցին առաջին անկիւնը դարձան ու այլևս օթէլէն ո՛չ ոք կրնար տեսնել զիրենք, գաղտնի ոստիկանը ձայնեց երիտասարդին:

— Էյ, տղաս, վայրկեան մը, պոռաց:

Տղան կեցաւ և սպասեց Բինքէրթընի:

— Ի՞նչ կ'ուզէք, հարցուց, գրպանը դնելով խնամքով ծալլուած թուղթ մը, զոր ձեռքը բռնած էր: Կենալու ժա-

մանակ չունիմ: Թղթատուն կ'երթամ:

— Այո՛, այո՛, գիտեմ, ըսաւ Բինքէրթըն, աչքը քըթթելով: Այն գեղանի Միս Բէննըտիի համար է, որ ձեր օթէլը իջած է, այնպէս չէ՞:

Ասոր վրայ գաղտնի ոստիկանը գրպանէն տուար մը հանեց և երիտասարդին տուաւ:

— Թո՛ղ որ ակնարկ մը ձգեմ զրկելիք հեռագրիդ վրայ, պզտիկս, ըսաւ:

Տղան գլուխը երերցուց, պարզեւ չուտով անհետացնելէ ետք:

— Ո՛չ, ո՛չ, չեմ կրնար, ըսաւ: Կինը բացարձակապէս արգիլեց զիս հեռագրին պարունակութիւնը ցոյց տալէ ո՛ր և է մէկուն: Ո՛չ իսկ հասցէն, ըսաւ: Պէտք չէ անոր խօսքը ընեմ ո՛ր և է մէկուն:

Նաթ Բինքէրթըն անգամ մը ևս հանեց դրամապանակը:

— Այդ կինը ո՞րչափ տուաւ քեզի գաղտնապահութեանը համար, հարցուց տղուն:

— Տասը տուար, պատասխանեց երիտասարդը լրբօրէն:

— Է՛ ուրեմն, ես քսան պիտի տամ, ըսաւ գաղտնի ոստիկանը չոր ձայնով մը և պանքտոմ մը ցոյց տուաւ:

Տղան ուրախ դէմքով մը առաւ տոմսը և հեռագիրը գաղտնի ոստիկանին երկարեց: Բինքէրթըն թուղթը բացաւ, հաճոյքէն ժպտելով: Հիռագիրը ուղղուած էր Մր. Հէնրի Պուտիի, Բօչէսթըրը, 13, 67րդ փողոց և խմբագրուած էր հետեւեալ կերպով.

«Այսօր չեմ կրնար մեկըլի: Խիստ կարեւոր պատճառներ կ'արգիլեն զիս: Այս գիշեր եկուր»:

Թուղթը ստորագրուած չէր: Բինքէրթըն վերադարձուց զայն երիտասարդին:

— Ա՛ռ, տղաս, ըսաւ այս հեռագրին մէջ ինծի համար բան մը չկայ: Տա՛ր հեռագրատուն և մանաւանդ մի՛ ըսեր Միս Բէննըտիի թէ ցոյց տուիր ինծի:

— Վտանգ չկայ, պատասխանեց երիտասարդը չարամբտօրէն խնդալով: Կ'ուզէի դեռ հանդիպիլ ձեզի պէս մարդերու, որոնց ցոյց տայի քսան տուարի փոխաբէն:

Ասոր վրայ շարունակեց իր վազքը և Բինքէրթըն դարձաւ Օթէլ տը լա Թուռ: Գաղտնի ոստիկանը հիմակ այլ ևս տարակոյս չուներ թէ Չարլզ Պուտիի եղբայրը երիտասարդ

Ալֆրէտի սպանութեան գործին մէջ, յանցաւոր կամ մեղսակից էր:

Հիմա պէտք էր Րօշէսթըրէն դալէն պատասխանը ձեռք անցընել և ասոր համար Բինքէրթըն պարտաւոր էր յարաբերութեան մտնել օթէլին տիրոջը հետ և հասկցնել անոր: Ուստի ինքզինքը ծանօթացուց պանդուկատէրին, որ կացութեան տեղեկանալով, բնականաբար ընդունեց ընել ինչ որ իրմէ կը պահանջէր գաղտնի ոստիկանը:

Յետոյ Նաթ Բինքէրթըն ոստիկանապետին գրասենեակը գնաց, ծերունի պարոնի իր ծպտումը վերստանալու համար: Մպտուելէն ետք դարձաւ Օթէլ տը Բաթարաքթ, բայց հոն ո՛ր և է լուր չգտաւ իր երկու օգնականներէն՝ Բօլէ և Մօրիսօնէ:

Այն ատեն նորէն ծպտեցաւ իրրեւ կատարեալ պճնամով մը և օթէլին ետեւի մէկ դուռնէն դուրս ելաւ:

Գաղտնի ոստիկանները տակաւին իրենց տեղը կեցած էին, կորանցիմ դրան տակ, Օթէլ տը լա Թուռի դէմը: Իմացուցին գաղտնի ոստիկանին թէ Մարկօ Քէննըտի դուրս ելած չէր տակաւին: Քանիցս իր սենեակին պատուհանը բացած և փողոցին աջ ու ձախ կողմը նայած էր: Անշուշտ կ'ուզէր գիտնալ թէ հսկողութիւն կը կատարէին իրեն վրայ:

— Մեր երկուքին ալ ներկայութիւնը չնշմարեց, ըսաւ անոնցմէ մէկը: Միայն ոստիկան մը, որ իր պտոյտը կը կատարէր, սարսափելի վախ մը պատճառեց անոր, մինչ խեղճ մարդը մեղի նայեցաւ ա՛յնպիսի կասկածոտ դէմքով մը որ քիչ մնաց քահ պիտի խնդայինք:

Բինքէրթըն ժպտեցաւ և ուսերը թօթուեց: Եւ որովհետեւ այդ պահուն տեսաւ որ հեռագրատան ցրուիչ մը կը մտնէր Օթէլ տը լա Թուռ, անմիջապէս բաժնուեցաւ ոստիկաններէն և օթէլ վազեց:

Դռնապանը, իր ստացած մատնաւոր հրահանգներուն համեմատ, հեռագիրը առաւ և պանդուկապետին սենեակը տարաւ:

Բինքէրթըն դռնապանին հետ միեւնոյն ատեն մտաւ այդ սենեակը: Եւ երբ պանդուկապետին հետ առանձին մնաց, առաւ հեռագիրը, որ ուղղուած Միս Մարկօ Քէննըտի, Օթէլ տը լա Թուռ, Նիակա Զօլս:

Ճարտարօրէն բացաւ զայն ու կարդաց հետեւեալ տողերը.

«Ճատ զարմացած ու սարսափի մատնուած եմ չգալուդ համար: Գիշերուան կառախուժով պիտի դամ ժամը 2-ին: Եթէ կարելի է, կայարան եկուր գտիր զիս: Միւսները հրաւիրեցի Րինհարթի տունը: Ամէնուն հեռագրեցի»:

Գաղտնի ոստիկանը ամենամեծ զգուշութեամբ գոցեց հեռագիրը: Ո՛չ ոք պիտի նշմարէր թէ բացուած էր անիկա: Պանդուկապետը յետոյ յանձնեց զայն սպասաւորներէն մէկուն, որ անմիջապէս տարաւ զայն դեղանի օտարութիւն սենեակը:

Բինքէրթըն այլևս պէտք չունէր օթէլի առջև կենալու և դիտելու: Հսկողութեան գործը կրնար թողուլ երկու գաղտնի ոստիկաններուն, վառնդի, հեռագիրը կարդալէն ի վեր, կը խորհէր թէ դեղանի Մարկօ գիշերը միայն դուրս պիտի ելլէր օթէլէն, առտուան ժամը 2ին կայարան գտնուելու համար: Գաղտնի ոստիկանը շատ գո՛հ էր իր անցուցած օրէն: Մանաւանդ վերջին լուրը կ'ուրախացներ զինք: Եթէ Հէնրի Պուտի իմաց տուած էր միւսներուն, ինչպէս հեռագրած էր Մարկոյի, ինք՝ Բինքէրթըն պիտի կրնար մէկ հարուածով մը բռնել ամբողջ խումբը:

Նախ գնաց գտաւ ոստիկանապետ Բըթկըրտը, որուն պատմեց ինչ որ ըրած և լսած էր մինչեւ այն ատեն: Միայն թէ ոստիկանապետը բնաւ չէր գիտեր Րինհարթի տունը, որուն խօսքը եղած էր հեռագրին մէջ, և այս մասին թէ՛ հասցէի գիրքերուն մէջ և թէ գործակալներու մօտ կատարուած հետազոտութիւնները ապարդիւն մնացին: Եւ արդէն Նիակաբա Զօլսի փոքր քաղաքին մէջ Րինհարթ անունով մէկը չկար:

Ասիկա խոկապէս մեծ կարեւորութիւն մը չունէր գաղտնի ոստիկանին համար: Իրեն կը մնար առտուան ժամը 2ին կայարան երթալ և գաղտնապէս հետեւիլ Հէնրի Պուտի, որ անշուշտ զինքը պիտի առաջնորդէր ոճրագործներու ժամադրաւայրը:

Ժամացոյցը նայեցաւ: Իրիկուան ժամը 7 էր: Գաղտնի ոստիկանը, որ 24 ժամէ ի վեր աչքը գոցած չէր, դարձաւ Օթէլ տը Բաթարաքթ, որուն ետեւի մէկ դուռնէն ներս մըտաւ, ինչպէս եղած էր, և փակուեցաւ իր սենեակին մէջ, գոնէ մինչեւ կէս գիշեր աղուոր քուն մը քաշելու համար:

Անկէ առաջ քանի մը վայրկեանի այցելութիւն մը պիտի տար Վեր. Բօպիան Պիքսընի, որուն ծանուցած էր թէ անշուշտ քիչ ատենէն պիտի ձերբակալէր ոճրագործներու ամ-

բողջ խուժըր: Հովիւը, այս լուրէն ուրախանալով, անմիջապէս մեկնած էր օթէլէն, իմաց տալու համար Չարլզ Պուրիի:

Րօպիաս Պիքսըն մինչեւ իրիկուան ժամը 11 մնաց միփոնատէիին մօտ, միսիթարելով խեղճ հայրը, որ միշտ յուսահատ էր: Վերջապէս յաջողեցաւ քիչ մը հանդարտեցնել զայն ու անկէ բաժնուեցաւ այն ատեն միայն երբ Չարլզ Պուտի հաւանեցաւ անկողին մտնել և քիչ մը հանգստանալ:

Ժամը 11, 30ին միջոցները դարձած էր իր սենեակը, Օթէլ տը Քաթարաքթի մէջ: Քանի մը վայրկեան վեր վար պտտեցաւ, տեղի ունեցած սոսկալի դէպքերուն վրայ մտածելով: Վերջապէս բացաւ անկողնին վերմակը և սկսաւ հանուիլ:

Յանկարծ դուռը բացուեցաւ...

— Ձեռքերդ վե՛ր, հրամայեց խուլ ձայն մը:

Պիքսըն ետին դարձաւ սարսափահար: Իր սենեակին դրան առջև կեցած էին երկու հոգի, ատրճանակներով զինուած: Անոնց դէմքը մինչեւ աչքերը ծածկուած էր սեւ թանձր քօղով մը, ինչպէս նախորդ գիշերուան թշուառականներուն դէմքը և անկարելի էր որոշել անոնց դիմագիծերը:

Ատրճանակները տեսնելով, Վերապատուելին իսկոյն երկու թեւերը վերցուց և անշարժ մնաց, իբր թէ տեղւոյն վրայ դամուած ըլլար:

Երբ մարդիկը ներս մտան: Անոնց հետեւեցաւ երրորդ մը, որ հովիւին հրամայեց ձեռքերը վար առնել և կրնակը տանիլ: Այդ դէրքին մէջ կապեցին զինք, բերանը կապ դրին և տարին բակը, ուր տկար լոյս մը միայն կը վարէր և ուր Րօպիա սարսափով տեսաւ դռնապանին մարմինը, արեան լճակոյտի մը մէջ տարածուած: Տարաբախտ մարդը սպաննուած էր գաշունահար:

Նոր Բինքթէրթըն ևս նրբանցքին մէջ կը գտնուէր, նմանապէս դիմակաւոր երեք մարդերէ չըջապատուած: Ան ալ Րօպիասի պէս կաշկանդուած և բերանը կապուած էր:

Թշուառականները բռնած էին զայն առաջին քունին մէջ, որ այնքան ծանր կ'ըլլայ յողնած մարդոց քով: Գլխին վրայ ատրճանակի բունի ուժգին հարուած մը ստացած ըլլալով, աչքերը հազիւ թէ բացած և անմիջապէս ինքը դիտակցութիւնը կորսնցուցած էր: Չարագործները իսկոյն կաշկանդած էին զայն: Նախ և առաջ խիստ դարմացած էին իրենց դէմը

չգտնելով տարիքէն կորաքամակ եղած և ձերմակ մօրուքով այն մարդը, զոր կը փնտռէին: Բայց սենեակին մէջ խուզարկութիւն մը կատարելով գտան կեղծ առարկաներ և ծորիւններ, զորս կը գործածէր գաղտնի ոստիկանը: Չարագործները հասկցան թէ որո՞ւ հետ էր իրենց գործը:

Երբ Բինքթէրթըն սթափեցաւ, տեսաւ որ կաշկանդուած և բերանը կապուած էր ու կը գտնուէր նրբանցքին մէջ, ուր գետինը փռուած էր օթէլին դռնապանը:

— Կը տեսնէ՞ք սա մարդը, ըսաւ չարագործներէն մէկը կատաղօրէն, դիակը ցոյց տալով: Ձեզ ալ կրնայինք գաշունահար սպաննել, բայց ատիկա շատ մեղմ պիտի ըլլար ձեզի համար: Երկուքդ ալ մեր գաղտնիքներուն տեղեկացաք: Դուն, աղետաբե՛ր լրտես, նոյն իսկ ջուրը նետեցիր առաջնորդ Հըպպարը, որ մեր լաւ ընկերներէն մէկն էր: Հոգ մի՛ ընէ՛ք, գառնուկներս, սպաննուելէ առաջ աղւոր չարչարանքներու պիտի ենթարկուիք:

Երկու մարդիկը վար իջեցուեցան, դիմակաւոր վեց աւաղակներէ չըջապատուած: Ո՛չ մէկ տեղ մարդ մարդասանք չէր տեսնուէր: Խուժըր դէպի լեռ ուղղուեցաւ:

Չարագործները զգուշացան հոսանքն ի վար երթալէ: Գիտէին թէ այդ կողմը խիստ հսկողութիւն ի գործ կը դրուէր Բայց վերի կողմը, հոն ուր ջուրի անկումները կ'սկսէին, պահակ չկար թշուառականները հարկ եղած պատրաստութիւնը տեսած էին արդէն, իրենց գոհբը սպաննելու համար:

Ոճրագործները խռհմութեամբ իջան գետին երկայնքէն, բուն հոսանքներուն ներքեւ: Հոն կապած էին ծանր տակաւ մը, որ կիսովին մխրճուած էր ջուրին մէջ և անզուսպ ալիքներուն վրայ իր հաւասարակշռութիւնը պահած էր քարերու կշռոյթով մը:

Նախ Բինքթէրթըն և Րօպիա ծիքսըն այդ եղական նաւակին մէջ հրուեցան թշուառականներուն կողմէ որոնց եզերքէն կապուող շղթաները քակեցին:

— Բարի ճամբորդութիւն և յաջող հով, պոռաց ծաղրածու ձայն մը, տեսնելով տակաւին անհետանալը գետին յորճանուտ ջուրերուն մէջ: Այլ ևս մարդ պիտի չձմատնէ՛ք, շո՛ւն լրտեսներ ձեզի:

Բինքթէրթըն նախ փորձեց զինքը սեղմող կապերէն ազատիլ: Քիչ մը հոգ յաջողեցաւ, ձեռքերուն հանգոյցները քը-

սելով տակառին խորը լեցուած քարերուն: Յետոյ հանեց բեռնին կապը, որ հեղձամահ կ'ընէր զինք և աղատեց նաև իր տարաբախտ ընկերը:

Տակառը ինք իր վրայ կը դառնար կատաղօրէն և ամէն վայրկեան կ'սպառնար շրջիլ: Բայց գաղտնի ոտտիկանը, միշտ ուշադրութեամբ քննելով նաւակին ամենափոքր շարժումը, իսկոյն կը նետուէր ծրած կողմին զիմացի կողմը ու այսպէս կը յաջողէր խուսափիլ նաւաբեկութենէն:

Ամենահոգ տէ՛ր, կորսուած ենք, միմուաց Թօպիա Տիքսըն:

Խեղճ հովիւը իր բոլոր անդամներովը կը դողար:

Բարեբախտաբար գեղեցիկ լիալուսին մը կար և գետին մակերեսը հիանալի կերպով լուսաւորուած էր: Երկու մարդոց ետեւ կը մոնչէին հսկայական զանգուածները ջուրի հոսանքներուն, որոնց որոտալի աղմուկը կ'աւելցնէ Թօպիաի զգացած սարսափը:

Ջարհուրանքի մատնուած և աւելի մեռեալ քան թէ ողջ անիկա անիծեալ նաւակին եղերքներուն կը կառչէր, մինչ նաթ Բինքէրթըն, սովորականին պէս հանդարտ և պաղարիւն մահը խաբելու միջոցները կը վնտուեր:

Գաղտնի ոտտիկանը վայրկեան մը չկորսնցուց իր մտքի ներկայութիւնը, նոյն իսկ երբ փրփրադէղ ալիքները, կիսովին լեցնելով տակառը, կ'սպառնային բոլորովին ընկղուղել զայն: Վերապատուելին կ'աղօթէր և կը հեծէր...

— Լողալ գիտէ՞ք, ըսաւ յանկարծ Բինքէրթըն:

— Է՛, ուրեմն, սիրտերնիդ ամուր բռնեցէք: Եթէ մինչեւ եղերք լողալու առիթ մը գտնեմ, տակառը պիտի երերցնեմ: Ուրիշ միջոց չունինք ինքզինքնիս աղատելու, վասնզի յորձանքներուն մէջ հասնելնուս պէս, անվրէպ կերպով պիտի կորսուինք:

Այդ պահուն, որպէս թէ գաղտնի ոտտիկանին իրաւունք տալու համար, հակահոսանք մը բռնեց տակառը, քանի մը անգամ վեր հանեց ու վար իջեցուց և ուժգնօրէն քչեց զայն մինչեւ գետին ձախ եղերքին մօտ:

Գաղտնի ոտտիկանը տակառին մէկ կողմին վրայ նետուած էր:

— Ուշադրութի՛ւն, Տի՛քսըն, պուռաց: Հիմա պէտք է լողալ կեանքերնիս փրկելու համար:

Տակառը մխրճուելով, սոսկալի, հերոսական պայքար մը սկսան ալիքներու դէմ: Գաղտնի ոտտիկանը քանի մը վայրկեանի մէջ յաջողեցաւ եղերք հասնիլ և վեր ելլել, տակառին շրջած տեղէն բաւական հեռու:

Ետին դարձաւ ու գոհութեամբ տեսաւ թէ Բիքսըն ալ եղերք հասած էր: Բայց Բինքէրթըն հիմակուհիմա ժամանակ չունէր իր ընկերոջմով զրաղելու:

Ժամացոյցը հանեց որ կեցած էր ճիշդ այն պահուն, ուր ինք ջուր նետուած էր: Ժամը 1ին քանի մը վայրկեան կար: Ուրեմն հիմա 1ը քիչ մը անցած ըլլալու էր: Աճապարելով, ճիշդ ժամանակին պիտի հասնէր հետապնդելու համար Հէնրի Պուտին, որ ժամը 2ին պիտի իջնէր կառախումբէն:

Գաղտնի ոտտիկանը սկսաւ վազել, որպէս թէ բոլոր ոտտիկանները զինքը կը հալածէին:

Կեդրոնական կայարան հասաւ, ժամը 2ին մէկ վայրկեան մնացած:

Կայարանին մօտերը կեցող ոտտիկանի մը դիմեց շնչառ պառ, ինքզինքը ծանօթացուց, գաղտնի ոտտիկանի մետալը ցուցնելով եւ իր հրահանգները տուաւ անոր:

— Անմիջապէս դացէք ոտտիկանութեան կեդրոնական գրասենեակը և ըսէք ոտտիկանապետ Բըթկըրսի որ իսկոյն տասը ոտտիկան զրկէ ինծի: Հոսկէ մինչեւ այն տեղը, ուր պիտի առաջնորդէ զիս իմ հետապնդումս, հողին վրայ արիւնի հետքեր պիտի ձգեմ: Միանգամ ընդմիշտ պէտք է լմնցընել աւազակներու այս խումբին դործը:

Ոտտիկանը ողջունեց և վազելով մեկնեցաւ, Բինքէրթըն, որուն զգեստները չորցած էին մէկ ժամուան խելայեղ վաղքին միջոցին, կայարանին մեծ բակին մէջ, սիւնի մը ետեւ պահուրտեցաւ: Ճիշդ այդ պահուն կայարան կը մտնէր Բօչէսթըրէն եկող կառախումբը:

Բակին միւս ծայրը, գաղտնի ոտտիկանը նշմարեց Մարկօ Քէննըտին: Բայց գաղտնի ոտտիկաններէն ո՛չ մէկը տեսաւ: Վարպետ կինը յաջողած էր խուսափիլ անոնց հսկողութենէն և առանց նշմարուելու դուրս ելած էր օթէլէն:

Այդ պահուն Մարկօ կ'ողջունէր անհամակրելի դէմքով ծերուկ մը, որ թեւը տուաւ իրեն ու միասին դուրս ելան կայարանէն:

— Այս մարդը տախտիկապէս Հէնրի Պուտին է, ըսաւ

ինքնիրեն գաղտնի ոտտիկանք, որուն ենթադրութիւնը հաստատուեցաւ, երբ լսեց որ Մարկո կ'ըսէր ծերունիին:

— Կոռք նստելու պէտք չունինք, Հէնրի: Տունը շատ մօտ է:

— Աւելի՛ աղէկ, մտածեց Բինքէրթըն, որ սկսաւ իր հետապնդումին:

Զմեկին հանեց, ձեռքը արիւնեց և կրցաւ արեան կաթիլներ հոսեցնել ճամբուն երկայնքը, որպէսզի իր ետեւէն գալիք ոտտիկանները առաջնորդուին:

Հէնրի և Մարկո Ուօլնըր Էվընիւ գացին, առաջին յարկի պատուհանները լուսաւորուած մասնաւոր սիրուն տան մը դրան երեք հարուած դարկին և դուռը բացուելուն պէս ներս մտան: Բինքէրթըն քանի մը վայրկեան սպասեց և ինք ալ երեք հարուած դարկաւ: Խափշիկ մը եկաւ դադտնի ոտտիկանը լախտի հարուած մը իջեցուց անոր գլխին, կաշկանդեց զայն և բերանակապ անցուց: Յետոյ առաջին յարկը ելաւ մեղմիւ, տան դուռը կիտաբաց ձգելով:

Սենեակի մը դրան ետեւ լսեց ուրախութեան և յաղթանակի վայրագ ձիւեր: Ականջը փականքին ծակին վրայ դրաւ:

— Այլ եւս վախճալու բան բան չկայ, կը պոռար գիւնովի ձայն մը: Հովիւը և լրտեսը Նիակարայի խորն են: Այժմ կ'ընանք ամենայն ապահովութեամբ շարունակել մեր դործը:

Այս միջոցին Նաթ Բինքէրթըն, որ լսած էր ոտտիկաններուն գալը, ուժգնօրէն բացաւ դուռը և կեցաւ սեմին վրայ այն սենեակին, ուր թշուարականները արդէն իսկ սկսած էին կերուխումի:

— Ձեռքերնիդ վե՛ր, պոռաց որոտագին ձայնով մը: Բինքէրթըն Նիակարայի խորը չէ՛:

Սհուելի ձայներ պատասխանեցին իրեն: Չարագործները սարսափով կը նայէին այն մարդուն, զոր սպաննուած ըլլալ կը կարծէին: Ոտտիկանները վաղելով կուգային: Սոսկալի կռիւ մը տեղի ունեցաւ անոնց և տնեցիներու միջեւ: Այս կռիւը վերջացաւ աւաղակներու պարտութեամբ: Անոնց մէկ քանին վիրաւորուեցան և երկուքը սպաննուեցան:

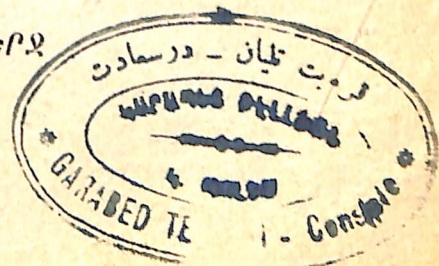
Հէնրի Պուտի սպասած չէր որ բռնեն զինք: Ատրճանալը հանած և անձնասպան եղած էր, ստորնացուցիչ դատա-

պարտութեան մը անպարտութենէն խուսափելու համար: Աւելի ետքը, Մարկո Քէննըտիի հարցաքննութեամբ, իմացուեցաւ թէ այդ աղջիկը, որ Հէնրի Պուտի սիրուհին էր, իր պէրանքներով գրաւած էր երիտասարդ Ալֆրէտի ուշադրութիւնը և հրաւիրած էր զայն Նիակարայի ջրվէժը պտոյտի գալու, որպէսզի սպաննել տայ զայն խումը մը չարագործներու, որոնց արհեստն էր դրամի փոխարէն սպաննել իբր վտանգաւոր կամ նեղութիւն պատճառով նկատուած և իրենց ցոյց տրուած անձերը: Արդ, քանի մը տարիէ ի վեր Հէնրի Պուտիի հարստութիւնը շատ նուազած էր: Անիկա նոյն իսկ կը նախատեսէր այն վայրկեանը, ուր իր կործանումը կատարեալ պիտի ըլլար: Եւ ասոր համար սպաննել տալ ժառանգորդը իր եղբօր, որպէսզի օր մը ձեռք բերէ անոր միլիոնները:

Այդ թշուարականներուն մեծ մասը մահուն դատապարտուեցան և գլխատուեցան: Միւսները երկարամեայ դիապարտութեան պատիժներ կրեցին:

Չարիզ Պուտի, որ յուսահատած էր, ստիպուած ըլլալուն խոտովանիլ թէ իր եղբայրը ամենայնօր տեսակէն ոճրագործ մըն էր, խորապէս երախտապարտ եղաւ իր զաւկին սպաննիչները երեւան հանող գաղտնի ոտտիկանին, զոր վարձատրեց իշխանաբար: Միլիոնատէրը համոզուած էր թէ իր եղբայրը զինքն ալ սպաննել պիտի տար: Ամէն պարագայի մէջ, թշուարական Հէնրի Պուտի գիտցած էր այնքան ճաքտար և խորամանկ կերպով գործել որ ո՛չ Բօլ Բէռիէ Բօչէսթրի և ոչ Մօրիսօն Նիւ Եօրքի մէջ աննպաստ տեղեկութիւն մը չէին կրցած ստանալ անոր դէմ, հակառակ իրենց կատարած խիստ գործօն հետազոտութիւններուն:

ՎԵՐՋ

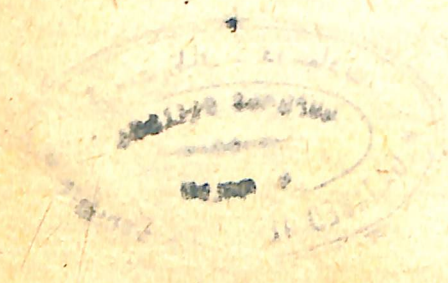
Արդէն լոյս տեսած են

Նաթ Բինքերթօն	1—17 թիւ	Հատը	10 Ղրշ.
Նիք Քարթըր	1—10 »	»	20 »
Արսէն Լիւբէն	1 - 5 »	»	10 »
Շէրլօք Հօլմս	1—4 »	»	10 »
Զիկօմար			50 »
Միլիոններու գաղտնիքը			75 »

Կեդրոնատեղի՝ ՅԱԿՈՒ ԱՐՐԱՀԱՄԵԱՆ

Պապ Ալի Բէշիտ էֆ. խան

Յաջորդով՝ (19) ՆԱԹ ԲԻՆՔԵՐԹՆԻՆ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴԸ

910

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007238 18

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007237 17

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007236 16

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007235 15

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007241 21

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007240 20

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007239 19

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007234 14

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007233 13

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007232 12

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007231 11

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007230 10

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007229 9

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007228 8

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007227 7

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007226 6

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007225 5

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007224 4

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007223 3

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007017 2

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0933053 1

